

INFORME 2/2005 SOBRE LA LLEI ORGÀNICA D'EDUCACIÓ ELABORAT PEL CONSELL ESCOLAR DE MENORCA.

Qüestions prèvies

El present informe fou sol·licitat pel Consell Insular de Menorca en escrit del 8 de juny de 2005.

En primer lloc, trobareu resumits els principals aspectes de la llei general d'educació i a continuació (amb lletra cursiva) hi trobareu els comentaris i les aportacions elaborades.

El Consell Escolar de Menorca ja va elaborar i presentar un informe i aportacions al document una educació de qualitat per a tots i entre tots (informe 2/2004).

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Identificació dels principis més fonamentals:

- Exigència de proporcionar una educació de qualitat per a tots els ciutadans, especialment durant l'educació bàsica. Es tracta de millorar el nivell educatiu de tot l'alumnat, conciliant la qualitat de l'educació amb l'equitat en el seu repartiment.
- Necessitat de que tots els components de la comunitat educativa col·laborin per assolir l'anterior principi: alumnes, famílies (compromís amb el treball quotidià dels seus fills), professorat (construir entorns d'aprenentatge rics, motivadors i exigents), centres docents, administracions educatives (proporcionar els recursos i reclamar el compromís i l'esforç) i la societat en el seu conjunt (recolzament al sistema educatiu).
- Compromís decidit amb els objectius educatius plantejats per la Unió Europea: millorar la qualitat i l'eficàcia dels sistemes educatius; facilitar l'accés generalitzat al sistema educatiu i obrir els sistemes educatius a l'exterior. Cal entendre la formació com un procés permanent, que se desenvolupa al llarg de tota la vida; cal incrementar la flexibilitat del sistema educatiu (i dotar d'autonomia als centres docents); cal

dissenyar mecanismes d'avaluació i de rendiment de comptes a la societat i finalment, cal simplificar i clarificar la normativa educativa vigent.

El Consell Escolar de Menorca valora positivament l'exposició de motius i el debat obert a partir del document una educació de qualitat per a tots i entre tots, al qual ja vam fer les nostres aportacions. En aquest cas, alhora d'elevat un informe al ple del Consell Insular de Menorca, volem fer constar prèviament les següents consideracions:

- *El Consell Escolar de Menorca insta al ministeri d'educació i a les diferents conselleries d'educació de les comunitats autònomes a dotar del finançament adequat per portar a terme el conjunt de reformes que, al nostre parer, són absolutament necessàries i que el present avantprojecte no recull. Per tant, una llei vinculant de finançament al llarg dels anys és una qüestió prèvia estrictament necessària.*
- *Les grans línies de reforma educativa s'han emprés sense la necessària formació inicial i permanent del professorat i en el present avantprojecte es mantenen talment, sense cap proposta innovadora capaç de dotar al professorat de les necessàries eines psicopedagògiques i científiques.*
- *Les successives reformes i contrareformes s'han aplicat sense un sistema d'avaluació rigorós ni amb el temps suficient per permetre valorar els canvis i contrastar les mesures preses amb les realitats existents. Aquest avantprojecte preveu un sistema d'avaluació però no el veiem suficientment operatiu com per incidir realment sobre la millora de la pràctica i la reducció dels índexs de fracàs escolar.*
- *Pensem que la LOE és una proposta que no cobreix les expectatives que havia creat i que, sinó es modifica de forma substancial, s'haurà perdut una oportunitat d'arribar a un gran pacte d'estat capaç de superar els problemes que arrosseguem des de anys.*
- *Considerem positiva la fusió de les tres lleis orgàniques educatives, fet que ajudarà a clarificar l'enorme dispersió i confusió legislativa actual.*

- *Creiem que els factors que més permetrien millorar la qualitat del sistema educatiu no es modifiquen: ràtios, plantilles i formació del professorat. Per tant les mesures que s'apunten són totalment insuficients.*

TÍTOL PRELIMINAR

Principis i finalitats de l'educació; valors que afavoreixen la llibertat i la convivència i criteris de col·laboració entre les diferents administracions.

Capítol 1: principis i finalitats de l'educació:

- qualitat
- equitat
- valors
- aprenentatge permanent
- flexibilitat per atendre la diversitat
- orientació educativa i professional
- esforç compartit entre tots els membres de la comunitat educativa
- autonomia de centres
- participació de la comunitat educativa
- formació per a la prevenció dels conflictes
- consideració de la funció docent com factor essencial
- foment i promoció de la recerca i la innovació
- avaluació del sistema educatiu
- cooperació entre l'estat i les comunitats autònomes.

Finalitats:

- desenvolupament personalitat i capacitats
- formació en drets i llibertats fonamentals
- formació per a la pau i la cooperació
- desenvolupar capacitat per regular el propi aprenentatge
- formació en el respecte a la pluralitat
- adquisició d'hàbits intel·lectuals i tècniques de treball
- capacitació per a l'exercici d'activitats professionals
- preparació per a l'exercici de la ciutadania

Capítol II: organització dels ensenyaments i l'aprenentatge al llarg de la vida

- Educació infantil

- Educació primària
- Educació secundària obligatòria
- Batxillerat
- Formació professional
- Ensenyament d'idiomes
- Ensenyaments artístics
- Ensenyaments esportius
- Educació de persones adultes
- Ensenyament universitari

Tots els ensenyaments esmentats s'adaptaran als alumnes amb necessitats de suport educatiu.

S'articularà una oferta àmplia d'educació a distància.

Potenciar ofertes d'aprenentatge flexibles per a les persones sense titulació.

Tendència a promoure un nivell de formació postobligatòria per a tota la població.

Capítol III: currículum

Currículum: conjunt d'objectius, competències bàsiques, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cadascun dels ensenyaments.

El govern fixarà els ensenyaments mínims.

Capítol IV: cooperació entre les administracions educatives

Concertació de polítiques educatives i cooperació entre administracions.

Programes de cooperació territorial.

Difusió de la informació.

Aquest títol aporta un resum de totes les lleis vigents fins al moment a l'estat i és globalment coherent. Valorem positivament els principis i les finalitats del sistema educatiu i la consolidació de les etapes educatives i dels ensenyaments al llarg de la vida. Dotar d'estabilitat

el sistema educatiu i projectar-lo de cara al futur és una vella reivindicació dels sectors professionals, que veien com cada cert temps canvien les grans línies directrius de la política educativa dels governs central i autonòmics.

Creiem positiu facilitar al màxim l'obtenció de titulacions postobligatòries a tota la població i flexibilitzar la rígida estructura acadèmica per facilitar la incorporació massiva de la població en programes de formació permanent.

Valorem positivament el concepte de currículum però no veiem tant clara la necessitat d'establir un currículum de mínims a nivell estatal. Valorem la necessitat d'un currículum obert i flexible que permeti les concrecions a les realitats de cada alumne, de cada centre, de cada població i de cada regió, comunitat o nació.

Creiem que el currículum hauria d'incloure continguts de caire procedimental i actitudinal més que de caire conceptual. S'hauria de fer més incidència en les competències bàsiques i tendir a visions progressivament més interdisciplinars o globalitzades. Igualment, s'haurien de revisar profundament els actuals currículums que arrossegueu continguts de diferents reformes afegits sense cap criteri pedagògic ni epistemològic; l'únic criteri que s'ha seguit ha sigut l'additiu: anar afegint segons modes (ara humanitats, ara ciències, ara llatí, ara educació per la ciutadania) sense llevar. No veiem en l'avantprojecte cap intenció de modificar els currículums i creiem impossible atendre la creixent diversitat de les aules sense una modificació profunda dels currículums vigents.

Volem manifestar la nostra profunda preocupació per les concrecions curriculars de les diferents editorials de llibres de text que sotmeten el mercat potencial a visions distorsionades del currículum, a criteris purament economicistes lluny de qualsevol visió pedagògica i didàctica. El mercat de llibres de text i les editorials són les que realment elaboren i concreten el currículum, quan això és un tasca exclusiva dels professionals actuant de forma col·legiada. L'avantprojecte no inclou novetats en aquest aspecte i, per tant, consolida el mercat editorial i minva a la mínima expressió la ja poca autonomia pedagògica dels centres a l'hora de dissenyar i adaptar els currículums.

Anunciar la necessitat de col·laboració entre institucions no és suficient; la nostra societat necessita aprendre i viure la cultura de la

cooperació des de la discrepància i la diversitat d'idees. Col·laborar vol dir treballar molt i fer poques declaracions públiques; la col·laboració institucional exigeix experimentar una nova cultura, la de la col·laboració i la cooperació i això implica resoldre els problemes des del treball callat i responsable dels diferents representants de les administracions. El continu creuament d'acusacions, declaracions, contradecaracions, puntualitzacions i matitzacions no són estratègies adients per resoldre els problemes educatius de fons; els problemes educatius de fons són aquells dels quals ningú no parla per por o per conveniència.

Creiem important dedicar alguns comentaris a la necessària col·laboració entres les administracions amb competències educatives i els ajuntaments. Un conjunt d'aspectes força importants resten al marge d'aquest avantprojecte: l'educació de persones adultes, escoles de música, escoles d'arts plàstiques... i la necessària presa conjunta de decisions entre les diferents administracions. Tampoc queda reflectida la participació i les funcions dels consells escolars municipals; tampoc no s'esmenta la necessitat de portar endavant projectes educatius de ciutat ni cap tipus de planificació conjunta.

Els programes educatius dels municipis haurien de formar part de programes integrats, vinculats, quan calgui, a la formació permanent; les administracions haurien de promoure la participació dels centres per presentar ofertes educatives coherents.

Caldria implicar tots els agents educatius en els consells escolars de l'àmbit corresponent i potenciar aquests perquè esdevinguin veritables interlocutors vàlids del corresponent àmbit educatiu territorial.

TÍTOL I. ELS ENSENYAMENTS I LA SEVA ORDENACIÓ

Ordenació dels ensenyaments, nivells i etapes educatives.

Realització d'una avaluació diagnòstic de les competències bàsiques al final del segon cicle de l'etapa i al finalitzar el segon curs de la secundària obligatòria.

Introducció de l'assignatura Educació per a la ciutadania.

Capítol I. Educació infantil: principis, objectius, organització i principis metodològics, oferta de places i gratuïtat.

Capítol II. Educació primària: principis generals, objectius, organització, atenció a la diversitat (atenció individualitzada, prevenció de dificultats d'aprenentatge i mesures de reforç), avaluació (contínua i global), avaluació general de diagnòstic (final de segon cicle de primària). Una repetició possible al llarg de l'etapa. Informe final d'etapa.

Capítol III. Educació secundària obligatòria: principis generals (educació comú i atenció a la diversitat; mesures d'atenció a la diversitat: adaptacions, agrupaments flexibles, desdoblaments, matèries optatives, programes de reforç i programes de tractament personalitzat. Autonomia dels centres per organitzar grups i matèries de manera flexible.) Objectius, organització dels cursos primer, segon i tercer; organització del quart curs; principis pedagògics (atenció al desenvolupament de les competències bàsiques, foment hàbit de lectura, la correcta expressió oral i escrita i l'ús de les matemàtiques; alguns professors, de manera voluntària, podran impartir més d'una matèria a un mateix grups d'alumnes); programes de diversificació curricular; avaluació i promoció (col·legiada pel conjunt de professors de l'alumne; disseny de programes de reforç; només es podrà repetir dues vegades al llarg de l'etapa secundària i els alumnes de quart, amb àrees suspeses, podran realitzar proves extraordinàries); avaluació general de diagnòstic (al final del segon curs); programes de qualificació professional inicial per alumnes amb 16 anys sense títol (amb possibilitats d'obtenció del títol de graduat en secundària obligatòria; títol de graduat en educació secundària obligatòria (assoliment dels objectius de l'etapa).

Capítol IV. Batxillerat: principis generals; objectius; organització (arts, ciències i tecnologia i humanitats i ciències socials; matèries comuns, matèries de modalitat i matèries optatives); principis pedagògics; avaluació i promoció; títol de batxiller; prova d'accés a la universitat.

Capítol V. Formació professional: principis generals; objectius; condicions d'accés; contingut i organització de l'oferta; avaluació; títols i convalidacions.

Capítol VI. Ensenyaments artístics: definicions; ordenació dels ensenyaments; correspondència amb altres ensenyaments.

Ensenyaments de música i dansa: organització; accés; titulacions.

Ensenyaments d'arts plàstiques i disseny: organització; accés als cicles formatius; titulacions.

Ensenyaments artístics superiors: estudis superiors de música i dansa; ensenyaments d'art dramàtic; ensenyaments de conservació i restauració de bens culturals; ensenyaments artístics d'arts plàstiques i disseny; organització dels ensenyaments artístics superiors.

Capítol VII. Ensenyaments d'idiomes: organització; escoles oficials d'idiomes; certificats; correspondència amb altres ensenyaments.

Capítol VIII. Educació de persones adultes: objectius i principis; organització; ensenyaments bàsics; ensenyaments de batxillerat i formació professional; centres.

Valorem positivament la consideració de l'etapa 0-6, educació infantil, com educativa com ja ho era amb la LOGSE. De totes maneres, creiem que no s'ha aprofitat l'oportunitat per introduir novetats àmpliament demandades pels sectors més actius del professorat, entre elles les següents:

- *El segon cicle de l'educació infantil s'hauria de considerar obligatori, ja que la no obligatorietat suposa un desavantatge de partida pels qui no la cursen i impedeix una actuació preventiva i compensatòria que figura com una de les intencions de l'etapa.*
- *No es perfila l'atenció que puguin rebre els filles amb necessitats educatives especials dins l'educació infantil, tal i com es fa a primària i secundària. No es fa referència a les dificultats específiques dels alumnes que requereixen atencions especials ni com es pot avançar en el diagnòstic i el tractament d'aquestes dificultats.*

- *No s'estableix cap ràtio màxima; això és preocupant, ja que la manca de límits pot omplir les aules fins a límits absurds. Nosaltres proposem: 0-1 anys, 6 alumnes; 1-2 anys, 10 alumnes; 2-6 anys, 15 alumnes.*
- *Tampoc no s'aclareix ni s'avança en la concreció de les titulacions exigibles per impartir classes a educació infantil, especialment al primer cicle.*

En relació a l'educació primària creiem important assenyalar:

- *No se redueixen les ràtios, lo qual dificulta l'avanç en una educació de qualitat; per portar a terme innovacions i projectes ambiciosos la disminució de les ràtios és una qüestió fonamental.*
- *Els centres d'infantil i primària necessiten d'equips d'orientació dins els centres. Cada cop es fa més palesa la diversitat de l'alumnat dins les aules i aquest servei és necessari per ajudar a resoldre problemàtiques personals i socials.*
- *No creiem oportuna la introducció de la nova assignatura educació per a la ciutadania; l'educació per la ciutadania hauria de ser un projecte global de centre treballat de forma transversal en les diferents àrees de coneixement i viscut, de forma quotidiana, en les actuacions diàries del centre.*
- *Dubtem de l'eficàcia de l'avaluació de diagnòstic al final del segon cicle. Aquesta prova podrà condicionar el currículum i la metodologia, els quals quedaran encara més condicionats i s'enfocaran per passar la prova, tal i com es dona amb la selectivitat.*

En relació a la secundària obligatòria, creiem encertada la voluntat d'adaptar l'organització i el currículum a aquesta diversitat, tot i que la concreció d'aquestes intencions deixa les coses pràcticament com estan i, per tant, no tornem avançar en una de les etapes més sensibles i complexes:

- *Es manté l'estructura actual en relació al número d'àrees de coneixement, professorat i ràtios. Sense reduir les àrees de coneixement o globalitzar determinats continguts i reduir sensiblement les ràtios és impossible assolir els objectius*

d'oferir una educació de qualitat per a tots els alumnes. Això també forma part de l'equitat.

- *La tecnologia, la música i l'educació plàstica i visual perden pes front a les àrees instrumentals, la qual cosa minva les possibilitats d'èxit d'un grup d'alumnes.*
- *Sense reduir les ràtios i deixant l'estructura curricular com està, ens tornem quedar sense alternatives per a l'alumnat que des del primer cicle manifesta un rebuig al sistema escolar. No s'asseguren ni es concreten mesures ni recursos humans suficients per atendre la diversitat amb els objectius que es plantegen. S'han d'arbitrar mesures valentes i novedoses per donar sortida a les necessitats dels alumnes que, de principi, rebutgen el sistema educatiu: programes de pràctiques en empreses, tallers per alumnes amb dificultats, etc.*
- *La prova diagnòstic tornarà condicionar encara més els currículums actuals; l'autonomia de centre tornarà quedar en entredit per l'existència d'una barrera fixada des de l'exterior.*

En relació a la formació professional creiem important assenyalar:

- *La necessitat de la integració progressiva de tota la xarxa de formació professional i formació contínua en una única via al llarg de tota la vida laboral.*
- *Flexibilitzar els horaris de la formació professional reglada de grau mitjà i de grau superior per permetre l'accés de persones procedents del món laboral.*
- *Facilitar l'accés de professionals en actiu (amb titulació adequada o sense ella) als circuits de formació professional específica, evitant l'actual situació que determinats cicles poden ser impartits per titulats que mai no han exercit l'activitat professional per la qual preparen als seus alumnes.*
- *Fomentar la formació en empreses.*

En relació a l'educació de les persones adultes, l'avantprojecte no recull les aspiracions dels que defensem que l'educació de persones adultes s'hauria de contemplar com una etapa educativa

diferenciada i, per tant, no respon a les necessitats de formació de la majoria de persones. Entre d'altres considerem:

- *Un percentatge important de persones adultes que no tenen estudis es troben exclosos de la formació bàsica actual perquè aquesta no té en compte l'experiència social i laboral i els obliga a fer moltes hores de classe, ja que està dissenyada únicament per accedir a batxillerats i s'oblida completament dels itineraris de formació personal i per l'accés i la qualificació dins el món laboral. La formació bàsica d'educació de persones adultes exigeix disposar d'un currículum propi i l'avantprojecte tampoc no ho preveu.*
- *El mateix passa amb l'ampli grup de persones que només tenen el graduat escolar; per tant, l'objectiu de l'avantprojecte que tothom arribi a poder aconseguir els nivells de formació secundària postobligatòria esdevé una simple il·lusió sense alternatives.*
- *L'educació de persones adultes exigeix currículums propis i un professorat especialitzat que ha de conèixer les característiques psicològiques i socials dels adults, les seves necessitats, interessos i experiències. Això implica desenvolupar una llei marc de l'educació de les persones adultes.*

Un dels aspectes més destacats en el document una educació de qualitat per a tots i entre tots era la prevenció i la detecció prèvia de les dificultats al llarg de l'educació infantil i la primària. No veiem cap concreció pràctica d'aquesta suposada intenció; no hi ha cap previsió del reforçament dels equips d'atenció primerenca o dels equips psicopedagògics; tampoc s'inclou la possibilitat de dotar d'orientadors o psicopedagogs els centres d'infantil i primària amb la creació d'un departament d'orientació o d'un nucli d'especialistes capaços de coordinar les mesures d'atenció a la diversitat necessàries.

Les avaluacions de diagnòstic han de tenir en compte l'autonomia dels centres i evitar imposicions o proves estandaritzades comuns seguint els actuals models acadèmics i curriculars.

TÍTOL II. EQUITAT EN L'EDUCACIÓ

Programes d'atenció a la diversitat i programes d'atenció a les persones amb necessitats educatives especials i de compensació de desigualtats educatives.

Capítol I. Alumnes amb necessitat específica de suport educatiu: principis (alumnes amb necessitats educatives especials, incorporació tardana al sistema educatiu, altes capacitats intel·lectuals o qualsevol altre circumstància familiar o social); recursos.

Alumnes que presenten necessitats educatives especials: escolarització; accesibilitat; integració social i laboral.

Alumnes amb altes capacitats intel·lectuals: àmbit; escolarització.

Alumnes amb integració tardana al sistema educatiu: escolarització; recursos.

Capítol II. Compensació de desigualtats educatives: principis; recursos i escolarització; igualtat d'oportunitats en el món rural; beques i ajudes a l'estudi.

Capítol III. Escolarització en centres públics i concertats: admissió d'alumnes; condicions específiques d'admissió d'alumnes en etapes postobligatòries; igualtat en l'aplicació de les normes d'admissió; equilibri en l'admissió dels alumnes.

Capítol IV. Premis, concursos i reconeixements.

Creiem que el concepte d'equitat és adequat a les necessitats del sistema educatiu, però l'equitat implica, bàsicament, concreció de mesures per fer-la possible; la realitat i l'experimentació són tossudes a l'hora de reafirmar el que algú vol negar. Els resultats de les diferents innovacions i experimentacions són concloents: ratios moderades, atenció individualitzada en el marc de grups heterogenis, autonomia de centre per a la innovació i per la gestió. pla de suport i experimentació per part de les universitats i centres educatius i pressupost suficient per gestionar autònomament les necessitats dels centres.

Per altra banda, és necessari reconsiderar la determinació d'alumne amb necessitats educatives especials a partir d'una barems rígids i lligar l'assignació dels recursos humans i materials a aquest suposat número d'alumnes amb necessitats educatives especials certificades. Tots els alumnes poden presentar necessitats educatives en algun moment de la seva vida escolar; els centres haurien d'ajustar els suports a les necessitats, tenint en compte que aquestes canvien amb el temps i depenen de circumstàncies molt complexes. Els centres han de disposar de personal especialitzat per fer front a les necessitats de la societat actual. Les necessitats educatives poden ser de molts tipus: discapacitat, sobredotació, privació cultural, immigració, pobresa, malaltia, malaltia sobrevinguda, privació social... Això vol dir que independentment de la causa de determinada educativa el centre haurà d'establir els suports i les ajudes necessàries per fer front al problema i per compensar les desigualtats.

Determinats centres, per la manca de recursos humans i per les més que evidents mancances de formació psicopedagògica inclouen a les seves aules alumnes amb necessitats educatives especials que comparteixen espai amb altres alumnes però reben una atenció deficient i, gairebé mai, treballen de forma cooperativa.

Per aconseguir l'equilibri entre la qualitat i l'equitat és necessari introduir novetats legislatives importants; entre d'altres creiem oportú assenyalar:

- *El canvi curricular progressiu; els actuals currículums sobrecarregats no són adients per a la societat del coneixement del segle XXI. Es necessita un currículum simple, organitzat a partir de grans nuclis temàtics globalitzats i interdisciplinars, capaços de generar aprenentatges de caire procedimental i actitudinal. Els continguts conceptuals, inabastables en aquest moment, s'han de treballar a partir d'aquests grans nuclis, essent conscient que ningú mai no ho pot arribar a saber-ho tot.*
- *El canvi metodològic ha d'anar lligat al canvi curricular; són massa els centres que encara no han introduït el concepte de la construcció conjunta dels aprenentatges.*

- *Potenciar els cicles, com períodes més adients per comprovar els resultats de determinats aprenentatges. Per tant, reintroduir el primer cicle d'ESO i considerar els continguts agrupats i repartits en sis trimestres amb caràcter cíclic i progressiu. Paral·lelament, s'hauria de disminuir el número d'àrees al primer cicle d'ESO i potenciar l'optativitat a tota la secundària obligatòria.*
- *Cal potenciar la coordinació entre el professorat des d'una doble perspectiva: horitzontal i vertical, tant a primària com a secundària. A primària caldria potenciar i garantir la coordinació d'actuacions i continguts entre els diferents cicles de cada àrea de coneixement i a secundària caldria potenciar la coordinació d'actuacions entre tots els professors que imparteixen docència a un mateix grup d'alumnes. Aquesta doble coordinació exigeix l'obligatorietat de portar a terme reunions d'equips educatius i de departament o d'àrea amb una certa periodicitat.*
- *Disseny de programes d'innovació adreçats a l'atenció a la diversitat amb dotació pressupostària segons necessitats, el context i la qualitat pedagògica del projecte presentat.*
- *Creiem important fer notar la necessitat d'establir els mecanismes de col·laboració entre el sistema educatiu i el sistema productiu, amb la intenció de donar continuïtat als projectes d'integració de persones amb discapacitats.*

TÍTOL III. PROFESSORAT

Formació inicial i permanent

Millora de les condicions de treball

Capítol I. Funcions del professorat: ensenyament de les àrees, avaluació del procés d'aprenentatge, tutoria dels alumnes, orientació educativa i professional, atenció al desenvolupament afectiu, social i moral dels alumnes, organització i participació en activitats complementàries, foment de la convivència, participació en l'activitat general del centre, participació en els plans d'avaluació i la investigació, experimentació i millora contínua dels processos d'ensenyament corresponents.

Capítol II. Professorat dels distints ensenyaments: professorat d'educació infantil; professorat d'educació primària; professorat d'educació secundària i de batxillerat; professorat de formació professional; professorat d'ensenyaments artístics; professorat d'ensenyaments d'idiomes; professorat d'educació de persones adultes.

Capítol III. Formació del professorat: formació inicial; incorporació a la funció docent; formació permanent; formació permanent del professorat en centres públics.

Capítol IV. Reconeixement, suport i valoració del professorat: reconeixement i suport al professorat; mesures per al professorat dels centres públics; avaluació de la funció pública docent.

Considerem positiu la fixació de les funcions del professorat a tots els nivells.

Considerem, de totes maneres, que aquest títol és un dels aspectes més deficitaris de l'actual avantprojecte. Considerem que la formació inicial de tots els professionals que han d'atendre les diferents etapes educatives ha de tenir el mateix nivell, amb un grau de formació bàsica i un postgrau.

En el cas de l'educació infantil, primària i educació de persones adultes, el grau hauria d'oferir coneixements i criteris bàsics, tant disciplinars com didàctics, de totes les àrees del coneixement, a més dels coneixements psicopedagògics corresponents a les edats en què es vol exercir. El postgrau hauria d'incloure un any d'especialització en alguna àrea del currículum o en les etapes 0-3 o 3-6, i un any de pràctiques tutelades entre l'escola i la universitat.

En el cas de l'educació secundària, el grau es correspondria amb el d'alguna etapa de coneixement. El postgrau hauria d'incloure un any d'especialització professional en coneixements psicopedagògics i didàctics, com també un any de pràctiques tutelades entre l'escola i la universitat.

Des de l'inici, els estudis han de promoure una forta i clara interrelació entre la teoria i la pràctica; els postgraus haurien de tenir una durada de dos anys.

La fase de concurs oposició per a l'accés a la funció pública hauria de tenir en compte els coneixements, competències i responsabilitats que té un docent a l'hora d'exercir la seva professió. Els coneixements especialitzats d'àrea, psicopedagògics i didàctics s'han de valorar conjuntament amb un contrast entre aquestes suposades competències de la fase d'oposició amb la valoració del seu exercici professional real en un centre ordinari.

L'adscripció a un centre determinat hauria de valorar-se tenint en compte les necessitats de la vacant expressades pel mateix centre mitjançant un projecte d'innovació.

L'horari laboral de qualsevol professor hauria d'incloure unes hores bàsiques de formació permanent obligatòria i incentius per a la formació fora de l'horari laboral. Totes aquestes activitats haurien de ser avaluades segons la seva incidència en la transformació de la pràctica docent.

S'hauria d'incentivar la participació en projectes de recerca a la universitat i la col·laboració d'aquesta en la solució dels problemes que el sistema educatiu té plantejats.

S'haurien d'establir graus en la professió docent amb millores substancials en les retribucions; caldria aplicar criteris d'avaluació relacionats amb la qualitat en l'exercici de les funcions associades a la professió i amb la capacitat d'innovar.

L'avaluació del professorat esdevindria una eina clau per plantejar polítiques de personal que facin possible l'estímul i el reconeixement del treball dels equips i dels grups de professors.

L'avaluació de grups i de persones ha de tenir com objectiu l'estímul i el suport a la feina ben feta; per això, l'avaluació hauria de ser sempre respectuosa amb criteris de publicitat i transparència, i ha d'ajudar a trobar els millors camins per complir els objectius fixats en els projectes col·lectius i individuals.

TÍTOL IV. CENTRES DOCENTS

Capítol I. Principis generals: classificació en centres públics, privats i concertats. Conciliació de la llibertat d'elecció de centres

amb el principi d'equitat, atenent les limitacions materials derivades de la capacitat dels centres i dels pressupostos i al principi d'economia i eficiència en l'ús dels recursos públics.

Capítol II. Centres públics. Denominació; mitjans materials i humans (dotació de mitjans informàtics i de recursos per atendre alumnes amb necessitats específiques en major proporció que la mitjana. Biblioteques escolars (funcionament obert a tota la comunitat educativa).

Capítol III. Centres privats. Denominació; caràcter propi dels centres privats posat en coneixement de la comunitat educativa.

Capítol IV. Centres concertats. Concerts educatius preferents als centres que contribueixin a satisfer necessitats d'escolarització, atenguin població en situacions desfavorides o portin a terme experiències d'interès pedagògic. Els centres concertats no podran: percebre quantitats econòmiques de les famílies; percebre quantitats d'associacions o fundacions o establir serveis associats als ensenyaments obligatoris que requereixin aportacions econòmiques.

En els concerts se diferenciarà, per concretar la partida econòmica: els salaris del personal docent; les quantitats assignades a altres despeses (personal d'administració i serveis i manteniment) i les quantitats dedicades a atendre l'antiguitat del personal, les substitucions dels professors i els derivats de l'exercici de funció directiva. El sous s'aniran progressivament homologant amb els sous del personal docent públic.

Cal ampliar els marges d'autonomia pedagògica i de gestió dels centres docents. L'autonomia de gestió implica una dotació econòmica i de recursos humans suficient; l'autonomia sense recursos és una broma de mal gust. La dotació de recursos implicaria una avaluació pública dels resultats obtinguts.

Els centres han de participar en processos d'innovació continuus; les administracions han de facilitar i donar suport als processos d'innovació curricular.

Caldria afavorir una cultura organitzativa i professional que permeti trencar amb l'organització uniforme i rígida i possibiliti models propis d'organització. Caldria iniciar processos d'adscripció del professorat

als centres educatius en els quals intervinguin els òrgans de govern en la definició dels perfils professionals per desenvolupar projectes concrets compromesos.

Flexibilitzar la possibilitat d'obtenir recursos addicionals a través de la prestació de serveis diferents a la formació reglada.

Els centres, amb més marges d'autonomia, haurien de retre comptes del nivell d'assoliment dels seus objectius, de les estratègies utilitzades i de l'ús dels recursos públics a la societat en general i a la comunitat educativa en particular fent repercutir els resultats en l'avaluació del professorat implicat.

Els centres concertats han d'adequar-se a l'acció educativa global que pretén atendre la diversitat i promoure la inclusió educativa en el marc de programes o projectes dissenyats conjuntament entre l'administració i la titularitat dels centres.

Els concerts educatius han de prioritzar els centres que tinguin una voluntat social d'inclusió i aquells que promoguin prioritàriament l'assoliment dels objectius d'igualtat d'oportunitats i d'equitat. En aquest marc, els governs garantiran l'assignació de recursos humans i materials adients a cada centre de titularitat pública segons les seves necessitats específiques perquè pugui prestar el servei públic educatiu en el marc de l'autonomia de gestió i responsabilitats que es defineixi en el seu moment.

Les plantilles i les condicions laborals del personal docent en els centres concertats es modificaran gradualment per assolir l'equiparació de condicions laborals amb les que siguin vigents per al professorat dels centres públics.

L'administració i els municipis han de promoure i impulsar plans d'entorn que contribueixin a fer efectiva la igualtat d'oportunitats i l'equitat amb el concurs dels centres públics i també dels centres concertats; els plans d'entorn haurien de preveure i potenciar:

- l'obertura progressiva dels centres educatius fora de l'horari escolar,*
- l'oferta d'activitats en un marc supraescolar (barriada, població...) i amb la participació d'altres associacions culturals i educatives,*

- *la creació d'un sistema de beques per facilitar la participació de tots els fillets i filletes de famílies amb una situació econòmica desfavorida.*

TÍTOL V. PARTICIPACIÓ, AUTONOMIA I GOVERN DELS CENTRES DOCENTS

Autonomia dels centres docents a nivell pedagògic i a nivell econòmic.

Capítol I. Participació en el funcionament i govern dels centres: participació de la comunitat educativa en el govern dels centres a través del Consell Escolar. Òrgans col·legiats de govern: consell escolar, claustre de professors i equip directiu.

Capítol II. Autonomia dels centres: els centres disposaran d'autonomia pedagògica, d'organització i de gestió. Els centres docents podran executar el projecte educatiu i el projecte de gestió, així com les normes d'organització i funcionament del centre.

Important l'aspecte que afirma que les administracions educatives afavoriran l'autonomia dels centres de forma que els recursos econòmics, materials i humans puguin adequar-se als plans de treball i organització que elaborin, una vegada convenientment avaluats i valorats.

Els projectes educatius recolliran els valors, els objectius i les prioritats d'actuació que estableixi el Consell Escolar. Recollirà un pla d'atenció a la diversitat i un pla de convivència. Les administracions facilitaran el desenvolupament del currículum i de materials didàctics oberts i innovadors. S'afavorirà la coordinació entre els projectes dels centres de primària i de secundària.

Els centres educatius promouran compromisos pedagògics amb les famílies en els que es consignin les activitats que pares i professors se comprometen a desenvolupar per millorar el rendiment acadèmic dels alumnes.

Els centres estaran dotats de recursos educatius, humans i materials necessaris per oferir una ensenyament de qualitat; les administracions educatives podran assignar majors dotacions a determinats centres si així ho requereix l'alumnat que escolaritza.

Projecte de gestió: les administracions educatives podran delegar als òrgans de govern dels centres l'adquisició de bens, contractació d'obres, serveis i subministraments.

Els centres elaboraran una programació general anual que reculli els aspectes relatius a l'organització i funcionament del centre.

Capítol III. Òrgans col·legiats de govern dels centres públics.

Consell escolar: composició, competències.

Claustre de professors: composició i atribucions; competències.

Altres òrgans de coordinació docent: departaments de coordinació didàctica i equip de professors.

Direcció dels centres públics: equip directiu; competències del director; selecció del director (elegits entre comunitat educativa i administració educativa mitjançant concurs de mèrits); requisits per ser candidat a direcció; procediment de selecció; nomenament; nomenament amb caràcter extraordinari; cessament del director; reconeixement de la funció directiva.

Considerem positius alguns dels aspectes continguts en aquest títol, tot i que creiem que l'autonomia de centre hauria d'augmentar i s'han de facilitar mecanismes més precisos per augmentar la participació en la gestió i el control dels centres educatius.

Considerem que les propostes a la direcció dels centres educatius s'han de presentar amb un programa i un equip de persones i aquests programes han de ser aprovats pel Consell Escolar i pel claustre de professors i professores, en el marc d'un procés democràtic i obert.

Considerem que cal incentivar la participació de tots els sectors de la comunitat educativa i, especialment, la de les famílies, per lo qual cal establir un conjunt de mecanismes de millora de les condicions actuals, entre d'altres:

- *Fixar hores no lectives per a l'acció tutorial amb les famílies.*

- *Afavorir, tant com es pugui, la unificació de criteris dels centres de primària i de secundària per facilitar a les famílies un projecte educatiu coherent per als seus fills i filles.*
- *Promoure activitats de formació conjunta, a nivell experimental, entre pares i mares i professorat.*
- *Reconèixer el paper de les AMPAs com associacions d'utilitat pública amb introducció de mesures fiscals i administratives que facilitin la seva tasca.*

TÍTOL VI. AVALUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU

Finalitat: millorar la qualitat i l'equitat del sistema educatiu i augmentar la transparència i el grau de compliment dels objectius.

Organismes responsables: INECSE (Institut d'avaluació).

Avaluació general de diagnòstic de les competències bàsiques de primària i de secundària.

Avaluació de centres; avaluació de la funció directiva i difusió dels resultats de les avaluacions.

Estem d'acord amb la proposta d'avaluació sempre i quan es respecti la idea que l'avaluació ha de ser respectuosa amb els criteris de publicitat i transparència i ha d'ajudar a trobar els millors camins per complir els objectius fixats; no es tracta de multiplicar la generació de documents i informes sinó de facilitar i dotar de recursos processos i projectes d'innovació capaços d'aportar alternatives als problemes que té plantejats el sistema educatiu.

Creiem oportú assenyalar que en l'avaluació també hi haurien d'intervenir professionals de sectors no educatius que oferissin la perspectiva externa al mateix sistema educatiu. Les seves aportacions podrien millorar les impressions que una part de la societat té del sistema educatiu i de l'escola.

TÍTOL VII. INSPECCIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU

Capítol I. Alta inspecció: competència estatal; competències.

Capítol II. Inspecció educativa: funcions, inspectors d'educació; atribucions (conèixer directament totes les activitats que realitza un centre; examinar i comprovar la documentació pedagògica i administrativa i rebre la informació i la col·laboració necessàries); organització de la inspecció educativa.

Considerem que en aquest camp d'acció també s'ha perdut l'oportunitat que una nova llei brindava: canviar progressivament les funcions dels inspectors d'educació per dotar-los, a part de la funció inspectora, de la funció d'experts en gestió d'aula i d'assessors i col·laboradors dels equips directius i de tot el professorat. És ben trist comprovar com només durant uns pocs anys, durant la II República, els inspectors van ser formats per aquestes tasques i, des de les hores, la seva tasca s'ha anat omplint de gestió burocràtica molt allunyada de les realitats i de les necessitats dels centres. Una altra oportunitat perduda i, potser, la darrera per sacsejar un cos que, amb notables excepcions, no ofereix el suport necessari per a la gestió de les enormes dificultats dels centres educatius.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Additional primera: calendari aplicació de la llei.

Additional segona: ensenyament de la religió.

Considerem que aquest tema, un dels pocs que s'han debatut profundament en tots els mitjans de comunicació, ha servit d'excusa per amagar i no tractar públicament els autèntics problemes i alternatives del nostre sistema educatiu; mentre parlem de religió si o no, no parlem de la formació del professorat, de la necessitat d'establir ponts de diàleg entre el professorat i les famílies, del necessari canvi curricular i metodològic... en definitiva de tots els temes tractats anteriorment, cap dels quals ha sigut objecte del debat i la discussió sobre la religió a l'escola, debat que, per cert, té una durada de dos-cents anys a la nostra breu història de l'educació.

La nostra posició, al respecte, és clara: considerem que la presència de les diferents religions se tracta a les diferents àrees del currículum i, per tant, considerem que cap religió ha de tenir un tractament horari específic no ha d'existir cap alternativa a l'estudi d'una determinada religió. La religió forma part de l'àmbit privat de les persones i forma part dels drets reconeguts a nivell individual per a la declaració universal dels drets humans i les institucions no tenen cap obligació d'orientar en una direcció o en altre en qüestions religioses.

Adicional tercera: recursos econòmics. Les administracions educatives facilitaran els recursos necessaris per garantir: un màxim d'alumnes pe aula (25 educació primària i 30 educació secundària); l'establiment de programes de reforç i suport educatiu; atenció a la diversitat dels alumnes; establiment de programes de reforç d'aprenentatge de les noves tecnologies i de la comunicació; mesures de suport al professorat i l'existència de serveis especialitzats d'orientació educativa, psicopedagògica i professional.

Aquesta és la disposició addicional més negativa per a tot el sistema educatiu: les ratios a primària i a secundària. Considerem un autèntic despropòsit que no s'intenti minvar el número d'alumnes per aula; en part, aquesta mesura pot condicionar tot el desenvolupament de la llei.

Adicional quarta: llibres de text i altres materials curriculars. Elecció de materials i llibres de text per part del centre sense necessitat de permís.

Un altre despropòsit: no només ni parlar-ne de la gratuïtat dels llibres de text sinó que encara obrir més el mercat per donar pas a la més absoluta mediocritat en els materials escolars. Autènticament decebedor.

Adicional cinquena: calendari escolar. 175 dies lectius per ensenyaments obligatoris.

Adicional sisena: bases del règim estatutari de la funció pública docent. Convocatòria de concursos d'àmbit estatal.

Addicional setena: cos de catedràtics. Funcions: direcció de projectes d'innovació, exercici de la direcció dels departaments didàctics, la direcció de la formació de pràctiques, la coordinació dels programes de formació contínua i la presidència dels tribunals d'accés.

Addicional vuitena: funcions dels cossos docents.

Addicional novena: requisits per a l'accés als cossos de funcionaris públics.

Addicional desena: accés al cos de catedràtics.

Addicional onzena: titulacions del professorat.

Addicional dotzena: ingrés i promoció interna. Concurs oposició.

Addicional tretzena: exercici de la funció inspectora.

Addicional catorzena: informació de caràcter tributari.

Addicional quinzena: centres autoritzats per impartir la modalitat de ciències de la natura i de la salut i la modalitat de tecnologia de batxillerat. Unificació de les dues modalitats.

Addicional setzena: municipis. Col·laboració amb els ajuntaments.

Finalment, creiem que aquesta col·laboració també s'havia de concretar i desenvolupar molt més. Entre d'altres compromisos creiem importants els següents:

- *Cal insistir en la necessitat del finançament dels municipis si aquests han d'adquirir protagonisme en el sistema educatiu.*
- *Caldria incloure dins el sistema educatiu municipal les escoles de persones adultes, les escoles municipals de música, d'arts plàstiques, idiomes... per oferir una visió conjunta i uns objectius comuns.*

- *Els programes educatius dels municipis haurien de formar part de programes globals i vinculats a iniciatives de les administracions central i autonòmica.*
- *Els municipis han de dissenyar projectes educatius de ciutat amb la col·laboració de totes les associacions, centres educatius i entitats públiques i privades que contemplin finalitats educatives.*

Addicional dissetena: concerts.

Addicional divuitena: denominació d'etapes educatives.

Addicional dinovena: centres docents espanyols a l'exterior i les ciutats de Ceuta i Melilla.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera: mestres adscrits als cursos primer i segon d'ESO.

Segona: jubilació voluntària anticipada.

Tercera: mobilitat dels funcionaris dels cossos docents.

Quarta: professors tècnics de formació professional al batxillerat.

Cinquena: personal laboral fix de centres dependents d'administracions no autonòmiques.

Sisena: durada del mandat dels òrgans de govern.

Setena: exercici de la direcció en els centres docent públics.

Vuitena: formació didàctica. CAP.

Novena: adaptació dels centres.

Desena: modificació dels concerts.

Onzena: aplicació de les normes reglamentàries.

Dotzena: accés a l'ensenyament d'idiomes als menors de 16 anys complerts els dos primers cursos de la ESO.

DISPOSICIONS FINALS

Primera: modificació de la llei orgànica 8/1895, de 3 de juliol, reguladora del Dret a l'educació: articles 4, 5.5, 6, 7, 8, 56.1, 57 i 62.

Segona: modificació de la llei orgànica 4/2000, de 11 de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, modificada per la llei orgànica 8/2000, de 22 de desembre: articles 9.1, 9.3.

Tercera: modificació de la llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública.

Quarta: títol competencial.

Cinquena: autonomia de gestió dels centres docents públics no universitaris.

Sisena: desenvolupament de la present llei.

Setena: caràcter de llei orgànica de la present llei.

Vuitena: entrada en vigor.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA ÚNICA

Queden derogades:

- la llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació del sistema educatiu. **LOGSE**
- llei orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de participació, avaluació i govern dels centres docents. **LOPEG**
- llei orgànica 1072002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació. **LOCE**
- llei 24/1994, de 12 de juliol, per la que s'establien les normes sobre concursos de provisió de llocs de feina per a funcionaris docents.

Consideracions finals.

El Consell Escolar de Menorca, reunit en sessió plenària el 21 de setembre de 2005, ha aprovat l'Informe 2/2005 sobre la Llei Orgànica d'Educació per 12 vots a favor, 0 vots en contra i 1 abstenció dels 13 assistents amb dret a veu i vot presents en el moment de la votació, la qual cosa faig constar als efectes del que estableix l'article 46 del Reglament d'organització i funcionament del Consell Escolar de Menorca.

LA SECRETÀRIA,

EL PRESIDENT,

Marta Carreras Rodrigo

Amador Alzina Sans

Maó, 21 de setembre de 2005